

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון שלב ♦ שנה ח ♦ אבות ב

שב"ק מטות מסעי ♦ מברכים אב ה'תשפ

דברי אלוקים חיים מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציוה ה', איש כי ידור נדר לה' או השבע שבעה לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.

המפרשים שאלו תמיהה גדולה בשני דברים שמתחילה הפרשה לפנינו, האחד היכן מצאנו כזה פרשה בתורה שמתחלת באמירת משה לראשי המטות, ללא שיוקדם לה דבר השם למשה לומר פרשת הנדרים, ולא מחקר כלל כי נצטווה על כך, ועוד התמיהה השניה למה הזכיר דוקא בקשר לפרשה של נדרים "ראשי המטות" ומה נשתנית מצוה הזו שפירט בה הכתוב לשון זה שכתב "ראשי המטות" וגם מש"כ "ל'בני ישראל" היה לו לומר ראשי מטות "ב'ני ישראל".

והנה נביא את דברי הרשב"ם לתוך קושיא הראשונה שכתב בתחילת הפרשה זו הוא מקושרת לקודמתה לפרשת פנחס שמסתיימת הפרשה "אלה תעשו לה' במועדיכם מלבד נדריכם וגו', שהדין הוא שמי שנודר קרבן, שהוא חייב לשלמו עד השלוש רגלים, זה שאמר כאן משה רבינו בתחילת הפרשה זו לשופטי ישראל, "איש כי ידור נדר" דהיינו שהא נדר קרבן או השבע שבועה וגו', ולכן כתב שלא יחל את דברו שלא יאחר מלשלם את נדרו, והוא מלשון יחל ישראל אל ה', וביחס לשבועה כתב ככל היוצא מפיו יעשה, ועל התמיהה השניה הנ"ל, כתבו הרמב"ן והאור החיים הק' כי פרשת נדרים הוא פרשה שנאמרה רק לבית דין ולא ליחידים כי לא רצה ה' שיהיה כתוב לעין כל אדם שהנדר והשבועה ישנה בהיתר שהם לא צריכין לדעת שהאב והבעל יכולים להפר נדר האשה, כי אז יזלזלו בנדרים ובשבועות, וינהגו בהם קלות ראש ולזה נתחכם ה' והעלים הדבר ומסר ההיתר לגדולי ישראל דהיינו הבית דין, שהם ידעו ויבחינו כל חילוקי המשפטים שבהיתר, אבל בפני כל ההמון יהיו נעולי דלת לקיים כל נדר ושבועה וכמו שכתוב "לא יחל דברו" אבל אחרים מחללים אותו, זה מה שאמרו חז"ל במסכת חגיגה (עמ' ז) שהיתר נדרים הם פורחים באויר, זה הפשט בפסוק וידבר משה אל ראשי המטות שם גדולי ישראל להם ידבר בשלימות, אבל לבני ישראל יאמר "זה הדבר" ולא יאמר להם מה שנאמר לראשי המטות, ולכן זה הדבר הוא כפורח באויר, כלומר שנאמר בעל פה לראשי המטות, ובזה נתיישבו כל הדיקדוקים ע"כ.

ועוד כתב האור החיים הק' לפרש בדרך רמז מה שכתוב לבני ישראל לאמר זה הדבר, על פי מה שאמרו חז"ל במדרש ח"ל לעולם יהיה אדם זהיר בנדרים שלינאי המלך היה לו אלף עיירות ונתרבו בעון הנדרים ושבועות שצויה ה' אותם, ולכן אמר לבני ישראל לאמר וכו' וידוע שאין "לאמר" אלא גילוי עריות (סנהדרין נו) והפירוש הוא שלחשש של עריות צריך לעשות גדר שלא יבוא לכך ולכן צוה ה' איש כי ידור נדר וגו' ודיקדק לומר "איש" לרמז שלתגבורת ליניגוד התאוה, יש ליטע נגד יצרו וכמו שעשה בועז שנשבע ליצרו שלא יעבור עבירה, וכן אמר דוד בפסוק בתהילים נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך, כלומר שיש היתר ליטע ליצרו שלא יעבור לעשות עבירה עי"ש.

ובספר הק' נועם אלימלך כתב לפרש הכתוב בדרך מוסר וחסידות שהפסוק וידבר משה אל ראשי המטות וגו' זה הדבר אשר צוה ה', על פי מה דאיתא בגמ' (ספרי) כל הנביאים נתנבאו בכה אמר ה' ומשה נוסף עליהם שנתנבא בלשון זה הדבר, וכתב לפרש מה הפרש יש בזה ומה נפק"מ באיה לשון ניבאו, וכתב שיש הבדל בין דרך הצדיק הגדול שהוא בבחינת משה אשר רוח אלוקים דבר בו בגודל קדושתו, דאז בדיבורו נדמה להשומע שדבריו הקדושים כן הוא כתוב בתורה הק' ומוצא פסוקים המסייעים לדברי הצדיקים והוא אומר על דבריו של הצדיק, זה הדבר אשר צוה ה' פירוש שאלו הדברים שהצדיק דובר הם הדברים הנאמרים מפי השם.

המשך בעמ' ב'

דברות קודש מרוך רבינו עט"ר שליט"א

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן. ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם.

בספה"ק מדייקים בכפילות הלשון 'מסעיהם' ו'מוצאיהם' מה נוסף בכך, עוד מדויק בשינוי הסדר בקרא.

ובמדרש תנחומא (ג) נותן טעם למה התורה מפרטת לנו באריכות כל אותם המקומות, משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כשהיו חזרין, התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך.

ועדיין יש ליתן דעת להבין, הא גופא, מה תועלת יוצאת מכך שהאב מונה לפרט לבנו כאן ישננו וכו'. ובפרט לפי"ד הזה"ק, שכל פרשיות שבתורה אינם ח"ו כסיפור דברים של קורות הדברים שבעבר, אלא הכל נכתב לנצחיות לכל אדם בכל דור ובכל עת, ללמוד ולדעת הדרך אשר נלך בה. א"כ עלינו לדעת וללמד, על המשמעות נדרשת מאיתנו, מכל אותם המסעות שהתורה האריכה כ"כ בהם.

והנראה בעז"ה להוסיף לבאר הפשט, עפ"י מש"כ בילקוט ראובני ומאריך בדבר המגלה עמוקות (פרשת וישב) על הנוטריקון בריש פסוק זה "אלה מסעי בני ישראל", המרמז על שרשי הגלות בכלליות, שבהכרח יבוא לעם ישראל בהמשך הדורות, הלא הם ארבע מלכויות, אדום מדי בבל יון. כי קורא הדורות מראש הכין לנו הדרך לכל זה, ודייקא נכתב לרמוז עליהם בקרא בפרשת המסעות, שכולם על פי ה' בגזירת הבורא ית"ש

ועתידים אנו להכניעם לבסוף. עוד נתנו רמז במנין כל המסעות, שעולים יחד למספר מ"ב המכוון כנגד שם מ"ב, וכ"ה מספר התיבות שבתפילת אנא בכה, ששווה לשם מ"ב כידוע. ולזאת מביא בספה"ק צרור המור מהקדמונים (ומביאו המגן אברהם בסימן תכ"ח ס"ק ח) שלא להפסיק באמצע קריאת המסעות לקרוא לעולה אחר, אלא יקרא אותם ברצף אחד מתחילה ועד סוף ולא להסיח דעת ביניהם, כי כולם לשם אחד מכוונים כנזכר.

עוד איתא בספה"ק שמפרשה זו נשתרש הדבר, שעתיד כל אחד בעוה"ז לעבור בתהלוכות ימי חייו כאותם מ"ב מסעות, ומכאן נלמד כי תפקיד כל יציר נוצר באופן פרטי, לקיים בעצמו "מד" מצעדי גבר כונונו" (תהלים לז, כג), לדעת את ה' ולזכור בכל צעד ושעל, שהינו תמיד בבחינת הולך מחיל אל חיל בנסיעה וחנייה, וצריך לתקן דרכיו ולהשיג תמיד שיהיה כל מוצאותיו על פי ד' בדרך התורה.

(רעווא דרעון מסעי תשע"ט)

אומרים שפרשת מטות מסעי מרמז שאם האדם מטה ומוריד מעצמו, אז מסעי הכל נוסע כמו שצריך.

ויסעו ממרה יובאו אילימה (לג, ט)

המפרשים הקדושים פירשו זאת שכאשר אדם נוסע (בורח ומתרחק) מהמרה השחורה והעצבות הוא מגיע אילימה, מלשון אלים וחזק, דהיינו שמתחזק בעבודת ה' יתברך.

הרה"ק מרח"ו זצ"ל אמר שיש לזה ראייה מהתורה שנאמר "ועתה אל תיעצבו ואל ייחר בעיניכם" מלמד שמי שמתעצב, מגיע לכעס חס ושלוה.

(קידושא רבה מסעי תשע"ט)

אבל יש שאר צדיקים אשר אינם במדרגה גדולה כל כך שיהיה כל השומעים אותו נדמים בעיניהם כאילו דבריו כתובים הם בתורה, אלא שמעידים על דבריהם שהם יושר המה ואמת דברי אלוקים חיים הם, אבל אין מוצאין אותם שכתובים בפירוש בתורה, חה הפירוש מה שכתוב שכל הנביאים היו מתנבאים בכה, פירוש שהיו מעידין על דבריהם לאמר כה הוא ראוי ונכון, אבל אצל משה נוסף היה שנתנבא בלשון זה הדבר אשר צוה ה', פירוש שרוח אלוקים כל כך דיבר בו עד שמעידים הכל, שדבריו דברי ה' הוא, והמה הם כתובים בתורה חה פירוש הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר, פירוש כנ"ל שיאמרו תורה כל כך בדביקות לבני ישראל לאמר זה הדבר, פירוש שיאמרו כל בני ישראל על דבריהם זה הדבר אשר צוה השם ע"כ.

ולפי ענ"ד נראה לומר בדרך אפשר על מש"כ וידבר משה אל ראשי המטות וגו', שהכוונה על מנהיגי הדור וצדיקי הדור שישראל נמשכים אחריהם לשאלו אותם בדבר ה' בהלכה וביראת שמים וכמ"ש חז"ל שמי שיש לו חולה בביתו שילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים וברמב"ם כתב שגם אצל חולי הנפשות צריך לילך לחכמי הדור שהם הרופאים נפשות ישראל חה הדרך האמיתית שהוא דרך החסידים הנמשכים אחרי הבעש"ט ותלמידיו שהוא דרך ה' שמקורו בחז"ל הק' וברמב"ם וכן בהרבה ראשונים, ובספרי תלמידי הבעש"ט הק' מלאים מזה, שיש צדיק גזר והקב"ה מקיים, ככל היוצא מפייהם בין בגשמיות ובין ברוחניות. ולזה בא הפסוק לרמז לראשי הדור איך יכולים הם לומר לעם ה', זה הדבר אשר צוה ה', זה הכל בא משמירת פיהם בקדושה, וגם ילמד הוא את עם ישראל שאיש אם ידור הוא נדר או ישבע שבועה יקיימם ככל היוצא מפייהם, ולא יחלל דבריו, חה הוא כמו שכתב רש"י הק' שלא יעשה דבריו חולין כלומר שלא ידבר דברי חולין ורק ידבר דברים קדושים בתורה וביראת שמים וגם מה שמוכרח לדבר בדברי רשות שנראה כחולין, יהיה הכל מבלי שמץ של שחוק וקלות ראש וכל שכן שלא ידבר ח"ו לשון הרע ורכילות וק"ו בן בנו של ק"ו שלא ידבר ח"ו ניבול פה שעונשו מאוד חמור וכמו שאמרו חז"ל הק'.

ואם כך יתנהג אז יהיה שכל היוצא מפי של הצדיק, יעשה ה' ויהיו דבריו עושין פרי בבחינות של צדיק גזר והקב"ה מקיים דבריו ומובן שגם המקבל הברכה מהצדיק, צריך גם כן שיהיה מעשיו מתוקנים, שיזכה לברכת הצדיק שיתקיים, ולא יעשה מסך הברכה להפסיק את ברכת הצדיק אליו, וגם תלוי הרבה באמונה בה' ובמשה עבדו דאז נאמר השירה לה' בקריעת ים סוף, שבאו לאמונה השלימה בה' ובתורתו ובמשה עבדו.

ויהי רצון שנזכה לכל זאת, והימים האלו שאנו נמצאים בהם שהם ימי בין המצרים ונזכה לצאת מזה המיצר לרוחה ויתן ה' שהימים האלו יהי נהפכים לימי שמחה וששון בבנין עירינו ושמחת נפשינו בביאת הגואל צדק במהרה בימינו מתוך נחת ושמחה וברחמים ובחסדים מגולים, נצא מאפילה לאורה ואור חדש על ציון יאיר ה' לנו ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו אמן ואמן.

<> פרשת מסעי <>

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם.

המפרשים הקשו במ"ש אלה מסעי וגו' דחז"ל אמרו שכל מקום שנאמר "אלה" הכוונה שפסל את הקדמים (ואם כתוב ואלה עם ו הכוונה שמוסיף כל הראשונים) ובמה שלפנינו לא ראינו שקדמו מסעות זולתם, ואם כן מה מכיון הפסוק באמרו "אלה" לפסולו, וגם הקשו מש"כ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם וגו', ואח"כ כתב להיפך ואלה מסעיהם למוצאיהם.

ובאור החיים הק' כתב לבאר הקושיה הראשונה על פי אנשי אמת שאמרו בזה"ק שהליכת ישראל במדבר היתה לברר ניצוצי הקדושה שבמדבר השביות שם ביד שוכן המדבר ציה, שאנס איש הבליעל החונה במדבר השמש, ששם קנה מקומו, שהיא מקום נחש שרף ועקרב (כלומר מקום הסטרא אחרא) ודרכו שם עדת השם להוציא בולעו מפי, והוא הטעם שהיו עם ישראל חונים במקום אחד שנה, ובמקום אחר רק שתיים עשרה שעות, שהוא כפי מה שצריך לברור הניצוצות שישנם במקום הרהו.

ובירור הזה אין כוח בעולם שיכול היה לעשותו זולת קדושה השלימה, ובסוד שלימות שהוא מחברת הכללות ומחברת הפרטות, דהיינו קדושה השלימה שהיא השכינה וישראל והתורה ומחברת הפרטות שהם שישים ריבוא נשמות קדושות, ומחברת הכללות הוא משה רבינו בסוד הכתוב בישעי' (סג, יא) ויזכור ימי עולם משה עמו, כי הוא אילן שממנו נוצצו נשמות שישים ריבוא שהיו שם ושברו מלתעות עול ובירור בירור עצום [ועל זה אמר ר' שמעון בזה"ק (שמות יד, יג) זכאה חולקיהון דישראל דהא רעיא כמשה אזיל בגיווה דכתיב ויזכור ימי עולם עמו, ויזכור ימי עולם דא קודשא ב"ה, משה עמו שמשה שקול היה ככל ישראל].

וכפי זה תכלית המעשה הוא כשנוסעים, שהיו נוסעים עמהם כל הדומה למין הקודש והוא מה שרמז במאמר "אלה מסעי" שאלה פסל כל המסעות שבעולם, שאין מסע כזה שהיו שהיו נוסעים עמהם הון קדוש ויקר שאין ערוך אליו, והגם שקדמו האבות ודרכו מקומות ועשו חלקם בבירור ניצוצות, מכל מקום לא הגיעו לגדר זה.

ואמר הכתוב עצמו הטעם בעילוי מסעות "אלה" דהוא לפי שהם של בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים, וצרכו בכור הברזל שהיא ארץ מצרים, ובזה היו נשמתם ראויים לברר ניצוצי הקדושה בכל מקום אשר יבואו שמה ועוד שהם "לצבאותם" שהיא שלימות הצבא אשר תשרה עליו השכינה, שהוא מספר שישים ריבוא, ופחות ממספר זה אינו בגדר השלימות, ולכן לא נתן ה' התורה רק להם שהיה בהם שלימות הצבא והיתה השראת השכינה עימם ואמר ביד משה ואהרן שמשה הוא מחברת מספר השלם, ואהרן הוא השובבין של השכינה המקריב ומיחד אליה כל הענפים כידוע בסוד הקרבן ע"כ.

ועל הקושיה השניה שהקשו כל המפרשים מש"כ "מוצאיהם למסעיהם" וחזר וכתב מסעיהם למוצאיהם נביא דברי קדוש של הספה"ק מאור ושמש (שעליו אמרו הצדיקים שהספר הוא כשולחן ערוך לחסידות) שכתב לפעל הפסוקים, והקדים להביא אחד מ-מ"ח דברים שהתורה נקנת בהם והוא שיהיה "בדיבוק חברים" שזה הנהגה שצריך מאוד מאוד בדור הזה, דהיינו בהתאספן בני ישראל יחד ממוצאיהם בנוסעים במסעיהם יחד אל הצדיק, והתועלת הוא כך, בדרך כל איש הוא אשר ישר בעיניו ומחזיק עצמו לצדיק וחסיד ולמדן ובעל מידות טובות, ואינו רואה על עצמו שום רע, מה שאין כן אם הוא בהתאסף ביחד אל הצדיק, ושם הוא מוצא אנשים יראים ושלמים גדולים בתורה ובמידות, וגם אנשי שם צעירים בימים שהם מתאמצים בעבודת השם יתברך, ואף זקנים בשנים ואע"פ כן הם נכנעים להצדיק והם משתוקקים לעבודת השי"ת, וגם מוצא שם עשירים גדולים ואע"פ כן הם נשברים ונכנעים עד מאוד לפני הצדיק, וכן עניים ואע"פ כן הם מפנים דעתם מהצער שלהם וגם הם מתאמצים לעבוד את השי"ת בשמחה וטוב לב.

והנה האדם שבא לשם ורואה כל זה, אז לבדו ימס בקרבו כמים, ונעשה נכנע ונשבר לבו לפי כל אחד ואחד, והוא מלא שמחה ואהבה ולכן הוא בא לידי לב נשבר ועושה תשובה על כל אילותו שעשה ומה גם בראותו את הצדיק, אז הוא בטל ממילא, ונעשה כאין וממילא נופלים ממנו המידות הרעות, חה הכל בא מדבוק חברים, והוא יוצא ממיצר ויכול לבוא לעבודת השם יתברך באמת.

ובזה מפרש הפרשה "אלה מסעי בני ישראל" ואלה הוא פוסל את הראשונים, חה בא ממסעי בני ישראל אל הצדיק, ע"י סיעת חבורות וכיתות להצדיק ובכך נופל ממנו השפלות והמידות רעות, וע"י זה נעשה נכנע לפני חבירו ואוהבו, והוא נקרא דיבוק חברים וכל זה נעשה ע"י הצדיקים שעושים זאת חה הפירוש "אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם" שכל אחד יוצא מהמצר ומהארציות, ונעשים צבאות השם, ביחד בלב אחד ועל ידי מי נעשה זאת אמר הכתוב "על ידי משה ואהרן" שהם הצדיקים שבדור, ודרך הצדיק הוא להקטין את עצמו ולתלות כל הגדולה אל הקב"ה, דהוא עושה זאת הפעולה יהיה כולם באגודה אחד ובדיבוק חברים, ולא תולה על עצמו לומר שידו היתה זאת, חה מש"כ הפסוק ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', דהיינו מה שיצאו כל אחד ואחד דהיינו וחזר ואמר ואלה מסעיהם למוצאיהם, וכאן כתוב "ואלה" שהוא מוסיף על הראשונים, דהיינו שיש להם זכויות וקדושה נוסף על המצות ומעשים טובים שהיה להם כבר, וכל אחד ואחד נעשה מלא זכויות ומוסיף על הראשונים ולכן כתוב ואלה שהוא מוסיף שהוא מוסיף וכתב הפסוק מסעיהם דהיינו החבורות והסיעות כשחזרים למוצאיהם, הם מלאים זכויות ומוסיף על הראשונים ע"כ.

הרי רואים אנו מדברי קדושו איך היתה הנסיעה לצדיקים ומה היתה המטרה שלהם שהיה אך ורק עבודת השי"ת ביראה ואהבה ובדיבוק לצדיקים ובדיבוק חברים טובים ויראי השם ובה היה כל עסקם, ומה נאמר ומה נדבר שהדור יד בענין הזה מאוד ואין כמעט דורש ומבקש על רוחניות בלב שלם, אלא הכל רק על גשמיות וכבר האריך בזה הרה"ק בעל התניא בספרו ליקוטי אמרים באיגרת הקודש ע"ש בדברות קדושו.

אבל באמת אמרו שאין לזלזל גם על הנהגה הזאת שאע"פ שאדם בא לצדיק על גשמיות מ"מ יש לו אמונה בה' ובמשה עבדו, ומקיים מאמר חז"ל שאמרו שבצרה יש לאדם לילך אצל חכם שיבקש רחמים בעדו, וגם בעצם ביאתו להצדיק זה מחזיר את האדם למוטב, אם הוא מוצא שם חסידים ואנשי מעשה שלומד מהם לעבודת השם, ובע"כ יענה אמן בעז"ה.

ויעזור ה' שנזכה בימים האלה שהם ימי המצרים להתחזק באהבת חברים ובכללות אהבת ישראל, ובזה נתקן את החטא שבא לידי חורבן בית המקדש שאמרו חז"ל שבא מתוך שנאת חנם, ובזכות שנהיה ביחד כאגודה אחת לעבודת השי"ת מכה שה' יהפוך לנו הימים האלה מיגון לשמחה ומאפילה לאור גדול ונזכה לקבל פני משיח צדקינו מתוך רחמים וחסדים מגולים בקרוב ממש אמן ואמן.

<> פרשת מטות <>

יודבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל (ל, ב)

כל הענין דכאן בא ללמוד אותנו כיצד והיאך להמתיק הדינין דהימים הללו ימי בין המצרים, השולטים ח"ו בימים ההם מעת החודש רח"ל. והוא על פי מה שידוע אשר הי"ב שבטים המה מכוונים נגד הי"ב חדשים, וראשי השבטים ראובן ושמעון המה נגד חדשי תמוז אב. והתחלת הפורעניות היתה בתמוז כנדוע. והנה ידועים דבריהם ז"ל בכמה מקומות אשר עיקר החורבן והגלות היה עבור חטא העגל... ונקדים עוד דבריהם ז"ל על הפסוק ויחל משה... שהתיר נדרו של יוצר בראשית... ונמצא שהעצה היעוצה לנו בימים הללו בין המצרים להמתיק הדינין מעלינו הבאים ח"ו בסיבת התעוררות החטא הנ"ל, לילך גם כן בעצת משה רבנו, להזכיר מענין התרת נדרים ושבועות. ולכן במכוון קורין תמיד בימים הללו פרשת נדרים על הכוונה הנ"ל.

(צבי לצדיק עה"ת פרשת מטות)

זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה וגו' (ל. ב. ל)

כאורה תיבות זה הדבר אשר צוה ה' קשה, דאטו רק זה הדבר צוה ה'. ונראה דהנה קיום כל התורה כולו תלוי בדין זה שאסור לעבור על שבועה, כי כולנו קבלנו את התורה עלינו באלה ושבועה, ומושבעין ועומדין אנחנו מסיני לקיים את כל אשר צוה ה'. ושפיר אמר זה הדבר אשר צוה ה', שדין זה צוה ה' בכל תורתו שחייבין אנחנו לקיים את כל מצוות התורה שקבלנו עלינו בשבועתנו.

(חתם סופר)

איש כי ידור נדר לה' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (לג, ה)
 מובא דכשם שמשביעין את האדם בשעת יציאתו לעולם בראשונה תהי צדיק ואל תהי רשע (נדה ל) ככה משביעין את הנשמה בכל לילה בטרם החזרתה לגוף שתהיה צדיקה במעשיה, ועל פי זה אפשר לומר הכתוב איש כי ידור נדר בעומדו בלילה לפני ה' אצל כסא הכבוד, ונשבע קדמיה יתברך כנז"ל, הנה היא זהיר מאוד בקומו בבוקר כי "לא יח"ל דברו" שלא יעשה דבריו הראשונים חולין עם דברי חו"ל ובטלה כי אם "ככל היוצא מפיו בנדרו לה' יעשה ויקיים.

(חוקי חיים)

<> פרשת מסעי <>

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים (לג, א)

אל"ה נוט' השבינו אבינו לתורתך, ה'טה א'זנך ל'רנתי (תהילים פח, ג) על ידי שמחשבות הלב מוקדשות להתבוננות בלימוד התורה ובתפילה, "אשר יצאו מארץ מצרים" יוצאים ונחלצים מכל הדברים המיצרים ומכל פגעי העולם.

ליקוטי ישועות משה

אלה מסעי בני ישראל וגו'.

י"ל הנה הר"ת של אלה מסעי בני ישראל מכוון להר"ת של אדום בבל יון מדי, שהם מסעי בני ישראל בגלותן והנה אמרו חז"ל (בבא בתרא י' ע"א) גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, ע"כ הר"ת הנ"ל מכוונים גם להר"ת של מתן בסתר יכפה אף (משלי כ"א י"ד), וכן הוא ר"ת של אמרו בגויים יי מלך (תהלים צ"ו י'), שההליכה בגלות הוא לבוא לאמרו בגויים ה' מלך.

שארית מנחם

ויסעו מקברת התאוה ויחנו בכצרת (לג, ז).

רמז שנסעו מקברות התאוה שקברו חמדת התאוה והמותרות למדרגה יותר, ויחנו בחצירות שדמו העולם הזה רק לחצר, להכין עצמו בתורה ובמצות ובמעשים טובים, לכנס לחיי עולם הבא, וכדתנן (אבות ד, טז) העולם הזה דומה לפרחודור התקן עצמך כדי שתכנס לטרקלין.

תורת משה - חתם סופר

איש כי ידר נדר לה' (ל - ג) באחד הימים נשלחה שאלה אל הגה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א, מדייני קהילת בלוסטק אשר בפולין. בתשובתו כותב רבי עקיבא איגר, שהוא אינו כדאי שממרחקים יפנו אליו בשאלות, וכי לא אלמן ישראל מגדולי התורה היושבים בפולין אשר קטנם עבה ממותנו. אך הוא ממשיך ומנמק להם, כי הפעם הוא יוצא מגדרו ומשיב להם תשובה לשאלתם, היות והוא שוחח עם מכיר אחד, והלה ביקש ממנו שישב תשובה לקהילת בלוסטק, והוא רבי עקיבא איגר שתק, וחוששני אולי נענתתי ראשי קצת, כדרך הבטחה, לכן מוכרחני לצאת מגדרי ולהשיב אך הפעם.

ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג) הרה"ח ר' יהושע הלר למד בישיבת פוניבז' בבני ברק, והיה מקורב לראש הישיבה הגאון רבי יוסף כהנמן זצ"ל. הלה הבחין שבראש השנה נוהג הרב לאכול ביחידות, וגם כשנשא את הרבנית בזיווג שני, המשיך לנהוג כך. היות שתהה על מעשה הצדיק, הרהיב עוז בנפשו, ושאל את הרב: "תורה היא וללמוד אני צריך. ילמדנו רבינו, מה הטעם שמעלת כבודו אוכל לבד בראש השנה?". נדהם הרב לשמוע, שמישהו שם לב למנהגו, וסיפר לו, מהי הסיבה: "בשנת ה'תרפ"ט נסעתי לארה"ב לערוך מגבית עבור הישיבה, היה זה לפני ראש השנה, הוזמנתי לסעודת ליל ראש השנה אבל הבנתי, שהמקום והחברה אינם מתאימים עבורי. הייתי נבוך ולא יכולתי לסרב. והנה עלתה במחשבתי תשובה הולמת - אמרתי למזמין, הנני נוהג לאכול בליל ראש השנה ביחידות, הלה קיבל את דברי בהבנה, ולא נעלב. מאז אני נוהג לאכול ביחידות בליל ראש השנה, כיוון שכך יצא מפיו, וככל היוצא מפיו יעשה."

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג)

שאלו את מרן רבינו זי"ע מקראלי במה זכה ה"חפץ חיים" שעד הוצאת ה"משנה ברורה" היו פוסקים שעם ישראל הלכו לאורם והכריעו כדעתם, כמו המג"א, קיצור שו"ע, הח"י אדם ועוד, ומעת הוצאת המשנ"ב, הספר שדעתו מכרעת בכל הלכה ומנהג הוא ספר המשנ"ב? וענה, שבזכות זה שה"חפץ חיים" מסר נפשו שעם ישראל לא ידברו את מה שאסור לדבר, הוא זכה שנתקיים בו הפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה!"

<> פרשת מסעי <>

בגורל למשפחותיכם (לג, נד)

בכפר גינז-ריסקא, הסמוך לעיר סאנטוב, התגורר יהודי תלמיד חכם גדול ועשיר מופלג ושמו ר' יעקב פרנקל, שהיתה לו בת יחידה. כשהגיעה לפרקה, נסע ר' יעקב לרבינו החתם סופר וביקש ממנו שיציע לו עבודה בחור כהלכה. הציע לו רבינו שני בחורים. האחד, מי שהיה לימים הגה"ק המהר"ם א"ש; והשני רבי איציקל קראלער זצ"ל, בעמח"ס "זבד טוב". אך זאת ביקש מר' יעקב, כי יואיל בטובו להזמין לאכסנייתו ולדבר אתם, משום ששניהם מוכשרים ביותר, ורק אחרי השיחה יבחר באחד מהם. למחרת שב ר' יעקב לרבינו ואמר לו, כי אין ביכלתו להחליט, כי שני הבחורים מצאו חן בעיניו... אמר לו רבינו, שיביא את בתו לפרעשבורג והיא תבחר באחד מהם. אך גם הבת לא יכלה להכריע בדבר. משום כך, הציע לו רבינו להפיל גורל. כשעשו את הגורל, נפל הפור על רבי איציקל קראלער זצ"ל, והשידוך נגמר הדבר בכי טוב. אולם, רבי איציקל קראלער לא האריך ימים, ובינתיים נתאלמן גם המהר"ם א"ש מאשתו, ונשא בזיווג שני את אשת רבי איציקל, בתו של ר' יעקב פרנקל זצ"ל. על כך היה מפטירים: "כמה גדול כחו של רבינו, שהציע את שניהם, ונתקיימו דבריו הקדושים במילואם". כל הקורא היטב את הסכמתו של המהר"ם א"ש על הספר "זבד טוב" של רבי איציקל קראלער, ימצא ראייה לדבר זה אשר קרהו. (ספרא דמלאכ)

מות יומת הרוצח (לה-טז) סיפר הרה"ק ר' מענדל'ע דעשער זיע"א שפעם אחת בא איש פשוט בעל עגלה אל הרה"ק מצאנו זיע"א, והרה"ק מצאנו נתן לו עליה, על אף שהגבאים לא רצו לעשות הוספות, וסיים בפרשת ערי מקלט "מות יומת הרוצח". ובמוצאי שבת לא רצו החסידיים לנסוע עמו בפחדם שהוא רוצח. אבל הרה"ק מצאנו אמר שיכולים לנסוע עמו. וכמה שבועות לאחר מכן, סיפר האיש להרה"ק ר' מענדל'ע מדעש, שמאז ומעולם היתה לו מדה קשה שרגיל היה להכות בביתו, ואף שהיה יודע ומבין שאין לעשות זאת, לא היה בידו כח בעצור. ומאז שהיה בצאנו, נפסק ממנו ענין זה. ואמר ע"ז ר' מענדל'ע, שזה היה כוונת הרה"ק מצאנו "מות יומת הרוצח" שמדת הרציחה שבו יומת ויסתלק ממנו.

הוקריתם לכם ערים ערי מקלט תהינה לכם ונס שמה רצח

(לה, יא)

מפסוק זה למדו חז"ל (מכות י) שהיו סימנים וחיצים שכוונו את הרוצחים להגיע לעיר מקלט. בספר טללי אורות (פר' חת הברכה) הביא מעשה: מרן הרב מפונביז' תינה לפני מרן בעל ה"חזון איש" צערו וכאבו כי בשעה שהוא מכתת רגליו בכל העולם יום וליל ללא מנוח ושהות על פתחי נדיבים ותורמים לקנין וקיום הישיבה הק', הרי בזמן זה הולכת ונבנית להבדיל אוניברסיטה, והנה היא פורחת ונבנית בניינים ע"ג בניינים, אגפים ע"ג אגפים, ללא קושי וללא טרחה מרובה. השיב לו מרן החזו"א על אתר, ידוע כי התורה צוותה להציב סימנים לרוצח שנס לערי מקלט שידע את הדרך לברוח מגואלי הדם. נשאלת השאלה מדוע א"כ לא צוותה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים? אלא, הטעים מרן החזו"א צ"ל, אילו יבוא רוצח ושאל על הדרך לערי מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן מה יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד, וימצא כי ישמעו הרבה על רציחה, ואת זה רצתה התורה למנוע כי השמיעה החוזרת ונשנית בכחה לקלקל הנפש, ולכן הציבו סימנים וחיצים שלא יהיה עליו לשאול וידע את הדרך לבדו, משא"כ עולי רגלים בעלותם להראות פני ה' אדרבא התורה דווקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום האך עולים לרגל והאך היא הדרך ועי' ז בוודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמם לרגל לראות פני ה' ולכן לא הציבו להם סימנים. כן הוא הוסיף החזו"א גם בעניינך, פרנסי האוניברסיטה הדואגים לכלכלתם, אילו יקשה עליהם מלאכת איסוף הכספים ויצטרכו לסובב בעולם ולדאוג למגביות ולתרומות הרי בכך ישמעו ממציאיותם ויכנסו לתודעת ההמון, ובזה אין חפץ להקב"ה, לכן הוא מספק להם כספים וכלכלתם בהשקט שיבנו ויעשו, העיקר שיהיה בשקט, אבל מי שבונה ישיבה, מי שבונה תורה, אדרבא הקב"ה רוצה שישמעו עוד ועוד על מעלת וחשיבות התורה ובכך יתקדש שם שמים בעולם, לכן עושה הקב"ה שיהיה לו קשה לגייס כסף כדי שיצטרך לסוב על פני העולם כולו ולעורר את העם ולדבר אל ליבו על תורה ועל מעלתה ומעלת לומדיה.

הרה"ג **גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**
מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

הלכות בין המצרים

- (א) יש נוהגין שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין משבעה עשר בתמוז, עד אחרי תשעה באב.
- (ב) יש שמתענים משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב. (שו"ע, שם, סעיף ט"ז) ותלמיד חכם אין כדאי שינהג בחומרא זו, מפני שמעט במלאכת שמים, שאי אפשר שלא יתמעט מלימודו איזה שעות מפני התענית, וצריך לשקול במאזני צדק בעניינים אלו. (משנה ברורה, שם, ס"ק צ')
- (ג) יתאבל בימים אלו אחר חצי היום, ויבכה כמו חצי שעה. (מגן אברהם, שם, ס"ק מ"ה)
- (ד) אסור לעשות ריקודין ומחולות בימים אלו. (פרי מגדים שם, באשל אברהם, ס"ק י')
- (ה) לשיר בפה יש אוסרין. (מקור חיים, סימן תקנ"א, סעיף א') ויש מתירין, (עיין שדי חמד, פאת השדה, מערכת בין המצרים, סימן א', אות י'). ולשיר בפה בשעת לימוד התורה, או תפילה. לכו"ע מותר. (נחמת ישראל, להגאון רבי ישראל תנחום דרדק שליט"א, פרק ג', סעיף י'). וכן מותר לשיר ניגוני התעוררות. ובוודאי שמותר לשיר ניגונים על פסוקי החורבן. (שם)
- (ו) בשבת [ואף בשבת שחל בו תשעה באב] מותר לזמר כרגיל בכל השנה.
- (מועדים חמנים, ח"ז, סימן רנ"ו)
- (ז) בסעודת ברית מילה מותר לשיר שירות ותשבחות. (שדי חמד, פאת השדה, מערכת בין המצרים, סימן א', אות י')
- (ח) בסעודת מצוה יש מקילין לשיר שירות ותשבחות, (שו"ת שבט הלוי, ח"ג, סימן קנ"ז) ויש מחמירין. (נחמת ישראל, פרק ג', סעיף ז')
- (ט) מותר ליתן מתנה לחבירו בימים אלו. (שערי תשובה, סימן תקנ"א, סעיף ז') וכל שכן לצורך מצוה, כגון ליתן ספרי קודש שיש צורך בהן עכשיו, מותר.
- (נחמת ישראל, פרק ה', סעיף א', ובהערה 96)
- (י) בתשעה באב עצמו אסור ליתן מתנה לחבירו. (משנה ברורה, סימן תקנ"ד, ס"ק מ"א)
- (יא) יש לזהר מלתת מתנה יקרה. (שהמקבל יצטרך לברך שהחיינו) בבין המצרים, כי טוב לזהר מלברך שהחיינו באלו הימים. (נחמת ישראל, פרק ה', סעיף ב', ובהערה 99)
- (יב) לא יכו התלמידים בימים אלו. (שו"ע או"ח סימן תקנ"א, סעיף י"ח) ואפילו הכאה כל דהו. (פמ"ג שם במשבצות זהב ס"ק י"ח)
- (יג) גם ההורים לא יכו בניהם. (לבוש שם) [במאמר המוסגר, בזמנינו יש מבעלי המוסר הסוברים שלא להכות הילדים אלא לעיתים רחוקות, אפילו כל השנה, מפני שנשתנו הטבעים. יעויין בספר זריעה ובנין בחינוך עמודים כ"ג - כ"ז, ובספר אורחות יושר פרק י', ואכמ"ל.]
- (יד) חולה הצריך לשמוע כלי זמר, (להשקיט דאגתו וכדומה) מותר לו לשמוע. (שו"ת דברי שלום, ח"ד, פסקי הלכות, אות פ')
- (טו) הנוסע באוטובוס ושומע קלטת של שירים, אין צריך לאטום אתו, משום שאינו מתכוין ליהנות מזה, ואפילו יש לו הנאה גם כן מותר שחז"ל לא אסרו הנאה הבאה בעל כרחו, ולכתחילה יבקש מהנהג לסגור הטייפ.
- (תורת המועדים, עמוד ג', אות ו', נחמת ישראל, פרק ג', ובהערה 49.)
- (טז) מנגינה של מכשיר סלולרי, אין בזה איסור, שהרי אין הצליל מיועד לשמחה, ואם אפשר להחליף הצליל, ראוי לעשות כן. (הליכות והנהגות, עמוד 6)

קול קראלי

מהנעשה ונשמע ♦ שיחות ♦ דרשות ♦ ניגונים
ממרן רבינו הגה"ק ז"ע ויבלט"א מרן רבינו הגה"צ שליט"א

074-7962278

שמעו ותחי נפשכם

זקוקים לישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז התורני "אמונת חיים"
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 08-8659931
כתובת לתגובות ולקבלת הגליון
במייל: 3118494@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק **סיני מזמיגראד ז"ע**
בן הרה"ק ר' **בורך מגארליץ ז"ע**
יא"צ כה תמוז
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
רביה"ק **יצחק צבי משה ז"ע**
בן רבינו אביגדור ז"ע
מקראלי
נלב"ע ביום ד טבת תשעט
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק **מאיר ז"ע**
בן הרה"צ **שמואל סג"ל ז"ע**
מאפטא ב' אור לשמים
יא"צ כה תמוז